

IZZIVI POSTOPNEGA VKLJUČEVANJA OTROK PRISELJENCEV V VRTCE

Delavnica je bila namenjena ravnateljem vrtcev in je bila izvedena dvakrat, vsakič v trajanju 90 minut. Njen namen je bil spodbuditi razmislek o obstoječih praksah vključevanja otrok priseljencev, prepoznati ključne izzive ter poiskati možnosti za učinkovitejšo podporo otrokom, njihovim družinam in strokovnim delavcem.

V uvodnem delu so udeleženci z aktivnostjo *Barometer izkušenj* ovrednotili stanje v svojih vrtcih glede jasnosti postopkov vključevanja, razdelitve odgovornosti, sodelovanja z družinami, podpore zaposlenim, prilagajanja jezikovnega okolja in spremljanja vključevanja po prvih tednih. Razprava je pokazala, da se vrtci razlikujejo v organiziranosti in načinu izvajanja teh postopkov. Med najpomembnejšimi izzivi so udeleženci izpostavili pripravo strokovnih delavcev na sprejemanje drugačnosti in večjezičnosti, podporo otrokom z izrazito stisko ob uvajanju, vzpostavljanje sodelovanja s starši ter pojasnjevanje pomena vrtca, dogovorov in morebitnih dodatnih zdravstvenih obravnav.

V nadaljevanju so udeleženci ob praktičnem primeru štiriletnega otroka, ki je pred kratkim prišel v Slovenijo, ne razume slovenskega jezika, pogosto joka, se težko loči od mame in se pri dejavnostih večinoma umika, razmišljali z vidika otroka, starša in strokovnega delavca. Aktivnost je omogočila boljše razumevanje doživljanja posameznikov ter njihovih strahov in potreb. Ugotovili so, da otrokovo jokanje, umikanje, zavračanje hrane ali igre in nemirno vedenje niso nujno izraz neposlušnosti, temveč lahko kažejo na stisko in pomanjkanje občutka varnosti. Zato so pomembni postopno uvajanje, predvidljiv dnevni ritem, stalna odrasla oseba, čustvena dostopnost strokovnih delavcev ter načrtno spodbujanje stikov z vrstniki, da otrok ne ostane socialno izključen.

Razprava je pokazala tudi, da lahko razlike v kulturnih in vzgojnih pričakovanjih povzročajo nesporazume med vrtcem in družino. Ti se lahko pojavijo pri razumevanju samostojnosti otrok, sodelovanju pri vsakodnevnih dejavnostih ter sprejemanju predlogov za dodatne zdravstvene ali razvojne obravnave. Za uspešno sodelovanje je zato bistveno vzpostavljanje zaupanja, spoštljiva komunikacija in skupno razumevanje otrokovih potreb. Kadar obstajajo jezikovne ovire, je smiselno zagotoviti prevedene informacije, določiti kontaktno osebo ter po potrebi vključiti tolmača ali kulturnega mediatorja.

Pomemben poudarek delavnice je bil namenjen tudi podpori strokovnim delavcem. Udeleženci so opozorili na previsoka pričakovanja do otrok, ki še ne razumejo slovenskega jezika, na prisotnost predsodkov ter na pomanjkanje znanja in izkušenj pri delu z večjezičnimi družinami. Izpostavili so potrebo po sistematičnem razvijanju medkulturnih kompetenc, razumevanju večjezičnosti, ustreznih pristopih pri otrocih v stiski ter zagotavljanju strokovne podpore, supervizije in možnosti za izmenjavo izkušenj.

Osrednja ugotovitev delavnice je bila, da so potrebe in stiske otroka, družine ter strokovnih delavcev medsebojno povezane. Otrokova stiska lahko poveča zaskrbljenost staršev, jezikovne ovire in nezaupanje lahko otežijo sodelovanje z vrtcem, pomanjkanje podpore zaposlenim pa vpliva na njihovo zmožnost mirnega in ustreznega odzivanja. Uspešno vključevanje zato zahteva celosten pristop, ki upošteva vse tri perspektive.

Na podlagi razprave so udeleženci prepoznali potrebo po jasno opredeljenih postopkih vključevanja z določenimi odgovornimi osebami, individualiziranim načrtu podpore otroku ter rednem spremljanju njegovega počutja in vključevanja tudi po koncu uvajalnega obdobja.

Pomembni so tudi partnersko sodelovanje z družino, prilagojena komunikacija in stalno strokovno izpopolnjevanje zaposlenih.

Delavnica je pokazala, da vključevanje otrok priseljencev ni enkraten dogodek ob vpisu, temveč dolgotrajen proces, ki ga je treba načrtovati, spremljati in prilagajati posameznemu otroku in njegovi družini. Le z usklajeno podporo otroku, družini in strokovnim delavcem lahko vrtec zagotavlja varno, spodbudno in vključujoče okolje, v katerem drugačnost postane priložnost za učenje, povezovanje in razvoj vseh otrok.

Dr. Katica Pevec Semec